

Povídání ateistovo a malování Mgr. Plivníkovo věci křesťanských se týkající. Část 26.

=====

Je to asi nějaká sociologická zákonitost, že každé učení, filosofie, vyznání či politický směr se v okamžiku, kdy se alespoň zdánlivě etabluje jakožto záležitost pravověrná, pravdu vlastnící, ba ani odpor nepřipouštějící, začne právě proto narážet na odpor tu kacířů, tu disidentů, tu obyčejných remcalů, tu nositelů nových vědeckých teorií. Každý, kdo je u nějaké „moci“ či „razítka“ se většinou zuby-nehty brání změně zavedených pořádků, které mu skýtají jistotu určitých výhod, ať už finančních, mocenských či jen ve formě obecného respektu (nepodléhejme mylnému dojmu, že to vše platí vždy současně.) A tak dochází k tomu, že akademické autority v dané době hlásají se vši vážností nesmysly (ovšem nahlíženo z pohledu budoucího) jako, že z nebe nemohou padat žádné kameny (meteority), že letadla těžší vzduchu jsou nemožné fantasmagorie, a že rychlost větší než 60 km/hod je pro člověka smrtelná (to, když se objevila železnice a automobily). Jiné autority zase prohlašovaly se vši vážností, že genetika a kybernetika aj. jsou buržoasní pavědy, které pouze odvádějí pracující lid a jeho inteligenci od třídního boje a od zápasu za nastolení komunismu. Příznivci těchto „pavěd“ pak byli v lepším případě zahrnuti do ústraní, v horším do gulagu. Einsteinova teorie relativity ani zdaleka nemá vyhráno a zůstává pořád jen široce přijímanou teorií, nikoliv však zákonem. To je na příkladech známých a zřejmých nutné si uvědomit, abychom odpor či skepsi k vědeckému bádání nepřisuzovali jen třeba církvi katolické. Vědecký pokrok a výzkumné úsilí se pak často zrodí i tam, kde to není očekáváno.

Mgr. Plivník „dnes, tímto a zde“ přivádí na scénu Rogera Bacona. Stručně napsáno byl Roger Bacon františkánský mnich (minorita, tedy příslušník jedné z mnoha františkánských větví tj. menších bratří). Žil v Anglii v letech 1220 – 1292, mezitím asi 10 let ve vyhnanství ve Francii a po návratu zemřel ve vězení. Za svatého nebyl a není považován, ale přesto je s křesťanstvím a církví nerozlučně spojen. Získal totiž na svou dobu velmi vysoké vzdělání na dodnes slavných univerzitách v Oxfordu a v Paříži, na nichž se věnoval hlavně a především matematice, lékařství, filosofii a také scholastice. A ta scholastika je zde právě důležitá, protože pod nánosem hlavně bolševických nesmyslů má poněkud špatnou pověst něčeho zkostnatělého a zpátečnického už z podstaty věci. To je ovšem hodně daleko od pravdy. Právě scholastika jako metoda (méně přesně řečeno) vzdělávací přivedla do univerzit ducha diskusí a polemik. Tehdejší studenti se záměrně a cíleně věnovali umění rétorickému a umění vést polemiku (pojem disputace je poměrně známý). To je něco, co je dnešním studentům a absolventům zcela cizí a bohužel je to na nich také hodně vidět. Středověcí studenti dostali za úkol třeba vést diskusi na téma „Bůh je věčný“ a jeden musel tuto tezi hájit, druhý vyvrátit. Dnes dáte ve škole k maturitě napsat nějakou úvahu, a hrouť se z toho nejen studenti, ale celý školský aparát a poslanecká sněmovna. Přitom na půdě církevní dodnes existuje „d'áblův advokát“ a bez něj není možné kohokoliv blahořečit nebo svatořečit. Každý, kdo něco takového navrhuje, musí přesvědčivě překonat námitky a pochyby strany opačné, tedy d'áblův.

Roger Bacon je považován za představitele vrcholné scholastiky. Zabývat se zde spory mezi realisty a nominalisty by opět překročilo možnosti krátkého doprovodu k obrázku, nehledě na to, že spory mezi nimi nejsou dosud uzavřeny a vlastně stále živě trvají. Roger Bacon patřil k těm, kteří nechtěli svět poznávat jen na základě logiky, vyplývající z církevních dogmat (ale třeba i jen a pouze matematiky), ale prováděl různé praktické experimenty, a na nich si vše ověřoval. Objevil třeba zákon o shodnosti úhlů dopadu a odrazu světla, či o lomu paprsku na optických rozhraních. Prováděl astronomická pozorování. Často se ostře (polemicky, disputativně) vymezoval proti uznaným autoritám jako Albert Veliký nebo Tomáš Akvinský a naopak se přikláněl k nekřesťanským učencům Aristotelovi, Avicennovi a jiným, dávným i jemu současným, často perského či arabského původu (tam bylo tehdy „silikonové údolí“, bohužel si to Arabové o své současné úrovni myslí pořád). Roger Bacon, se tedy brzy dostal do střetu s františkánskými představiteli, i s vyššími orgány církevními. Bylo mu zakázáno, aby své poznatky zapisoval (! – už tehdy panovala hrůza z psaného slova) a dále je šířil (!! – a to ještě neexistoval internet). Přímé kacířství mu prokázáno nebylo (to by skončil na plápolající hranici), ostatně mnohé poznatky z Aristotela (včetně omylů) církev vzala za své. Ovšem mocní z církevních kruhů se obávali (viz úvod) možných změn. Proto Bacon odešel do vyhnanství, a když se vrátil, vězení ho neminulo. Budoucnost mu dala zapravdu, v tom ostatně nebyl první, ani

poslední. A na církevní tváři po něm zůstala vcelku zbytečná špinavá šmouha, snadno zneužitelná a zneužívaná.

